

Communicatie rondom, voor, tijdens en na een tandartsbezoek

Inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	1
1. <i>Adviezen per profiel</i>	3
<i>Bijlage 1 – Toelichting op voorbereidingskaart</i>	10
<i>Bijlage 2 – Kaart A</i>	11
<i>Bijlage 3 – Kaart B</i>	12
<i>Bijlage 4 – Tips</i>	14

In deze handleiding kan daar waar gesproken wordt over de cliënt en hij, kan ook zij gelezen worden. Daar waar sprake is van het woord “behandeling” kan ook “controle” worden gelezen. Cliënten kunnen naast de tandarts ook een mondhygiëniste of (preventie)assistente bezoeken. Onderstaande adviezen kunnen ook ingezet worden bij deze bezoeken.

Inleiding

Een tandartsbezoek wordt over het algemeen als spannend ervaren. Een tandartsbezoek je niet dagelijks en vaak wordt het niet als een fijne activiteit beschouwd. Door iemand op een passende manier te begeleiden, kan het bezoek op een meer ontspannen manier verlopen.

In deze handleiding staan adviezen hoe rekening gehouden kan worden met de mogelijkheden en beperkingen van de persoon.

De keuze voor een communicatievorm (voorwerp, foto, pictogram) dient afgestemd te worden op diens individuele mogelijkheden.

Naast het inzetten van communicatievormen zijn er andere aspecten die betrekking hebben op de veiligheid van de cliënt tijdens de behandeling. Denk bijvoorbeeld aan het tempo van de behandeling, wel of niet aanwezigheid van begeleider/ ouder, wie heeft de regie tijdens een behandeling, waar wordt de cliënt rustig van, etc. Voor de behandeling kunnen deze aspecten worden meegenomen, besproken en genoteerd worden op de voorbereidingskaarten (zie bijlage 1, 2 en 3).

De Kentalis foto-stappenplannen van de tandartsbehandelingen kunnen op diverse manieren ingezet worden. In deze handleiding staan voorbeelden hoe de foto's gebruikt kunnen worden.

Na het lezen van deze handleiding:

- heb je ideeën hoe een tandartsbezoek op een zo ontspannen mogelijke manier op maat voorbereid kan worden, plaats kan vinden en afgesloten kan worden.
- weet je hoe je de foto-stappenplannen inzet voor het tandartsbezoek.

Aandachtspunten die helpen om het tandartsbezoek goed voor te bereiden:

- Op welk moment heeft de persoon de meeste begeleiding nodig? Voor, tijdens of na het tandartsbezoek? Op welke manier vindt hij dit prettig?
- Hoeveel tijd kan de persoon overzien?
- Welke communicatievormen (foto's , pictogrammen, gebaren, spraak) worden al ingezet in de communicatie met de persoon en welke communicatiemiddelen kunnen nu ook gebruikt worden?
- Aan welke richtlijnen moet voldaan worden (vanuit de behandeling van de tandarts). Zoals bijvoorbeeld niet eten voor of na het tandartsbezoek.
- Verlicht eventueel de taken voor, tijdens en na het tandartsbezoek: verwacht minder in zelfredzaamheid, help bijvoorbeeld met de jas aantrekken en uittrekken, geef de persoon voor en na het tandartsbezoek taken die hij/zij leuk vindt en vaak aankan (dus geen taken die iemand nog moet leren).
- Bedenk hoe lang van tevoren je vertelt dat hij naar de tandarts gaat. Doe dit niet te lang van tevoren.
- Voor wat, door wie en op welke wijze kan aan de cliënt een compliment gegeven worden en/of kan de cliënt beloond worden.
- Wanneer de behandeling klaar is en afgesloten is voor de cliënt dan is het aan te raden om de volgende activiteit van de cliënt meteen uit te voeren. Tip indien er nog iets besproken moet worden of een nieuwe afspraak gemaakt moet worden, doe dit telefonisch of via de mail, zodat de cliënt niet hoeft te wachten.
- Als de cliënt na de tandartsbezoeken en een goede voorbereiding nog angstig blijft voor een tandartsbezoek, bespreek met de tandarts en een gedragsdeskundige of angstdiagnostiek/ begeleiding een mogelijkheid is.

1. Adviezen per profiel

Ieder mens is anders en heeft een bepaalde voorkeur voor benadering en begeleiding. De adviezen die hieronder staan zullen niet voor iedereen werken en zullen per persoon zorgvuldig uitgekozen en aangepast moeten worden. Er zijn vier voorbeeld profielen gemaakt. Deze zijn gemaakt op basis van de Weerklankmethodiek¹. De profielen geven een weergave van de manier waarop iemand de wereld om zich heen ervaart, communicatie begrijpt en actief gebuikt. Onder elk profiel staan adviezen: voor, tijdens en na een tandartsbezoek. Vanaf profiel 2 kunnen visuele middelen gebruikt worden in de communicatie, zoals foto's, pictogrammen en tekeningen. Deze middelen zijn concreet, ondersteunen de gesproken taal en zorgen dat de persoon de informatie langer kan onthouden.

Profiel 1

Deze personen leven voornamelijk in het hier en nu. De persoon communiceert door middel van gedrag, Hij communiceert vaak onbewust met gedrag en heeft zeer beperkte andere mogelijkheden om zich te uiten. Bijvoorbeeld de persoon laat merken dat hij wil eten door smak geluiden te maken. Deze personen zijn zeer afhankelijk van de ouder/ begeleider. Soms kan iemand wel bewust communiceren, door bepaald gedrag te laten zien waarvan hij weet dat dit een reactie uitlokt. Bijvoorbeeld: Ik gooi met een bal de ander reageert, gooit de bal terug. Alle signalen (ruimte, voorwerpen, gedrag van de ander, geur... etc) in de situatie zijn nodig om te begrijpen dat er iets gaat gebeuren: schoenen worden aangetrokken, de jas wordt aangetrokken, moeder doet ook haar jas aan en pakt een tas en sleutels. De persoon gaat bij de deur staan, want hij weet dat hij weggaat. Hij weet niet waar hij naar toe gaat.

Vorbereiden op het tandartsbezoek

- De persoon kan niet of nauwelijks voorbereid worden op het tandartsbezoek. Houd de communicatie in het hier en nu; geef aan dat je weggaat door een jas aan te trekken. Je wijst naar de auto om aan te geven dat jullie met de auto weggaan.
- Begeleiding door een vertrouwd en bekend persoon is aan te raden, omdat hij de persoonlijke signalen van de cliënt beter kent en weet wat hij kan doen hem gerust te stellen, rustiger te maken.

Tijdens het tandartsbezoek

- Laat een voorwerp zien en voelen. De tandarts of begeleider laat het voorwerp zien, voelen, ruiken, voordat het gebruikt wordt. Het voorwerp kan eerst bij de behandelaar of begeleider worden getoond en vervolgens kan de cliënt het voorwerp ervaren (lampje aan doen, trillen van apparaat voelen enzovoort). Daarna wordt het voorwerp gebruikt om te behandelen.
- Bied nabijheid door het continu houden van contact op een manier de persoon prettig vindt. Bijvoorbeeld continu tegen hem praten, hand vasthouden, oogcontact maken, voornaam noemen. Stel de cliënt gerust op een manier die bij hem past (bijvoorbeeld vriendelijke intonatie of zingen). De begeleider kan hem bijvoorbeeld veiligheid bieden, en soms lijfelijk sturen, door druk te geven op het bovenlichaam (om te zorgen dat de cliënt blijft liggen).

¹ Zie boek Totale Communicatie van E. Oskam en W. Scheres

- De vaste ruimte, plaats, handelingen, activiteiten die bij een vertrouwde situatie aanwezig zijn, ontbreken. Nabijheid van een ouder of vaste begeleider of een vertrouwd/veilig voorwerp (knuffel/ voorwerp) kan de cliënt helpen om zich veilig te voelen.
- Neem bekend/favoriet speelgoed mee om in de wachtkamer mee te spelen.
- Zorg voor een heldere korte afsluiting als de controle/ behandeling klaar is (in het hier en nu) door bijvoorbeeld direct daarna het gebaar 'KLAAR' te maken en samen de ruimte uit te lopen.
- Wil de cliënt niet liggen, overleg dan of de behandeling zittend of eventueel op een gewone stoel kan.
- Bekijk welke (vervolg)behandeling nodig is en overleg wat de opties zijn als de cliënt een bepaalde behandeling te spannend vindt en geen medewerking zal verlenen. Optie kan zijn dat de cliënt voor die behandeling wat rustgevende middelen krijgt of zelfs onder narcose gaat. Uiteraard in overleg met de ouders/verzorgers en een arts.

Na het tandartsbezoek

- De cliënt kan gespannen zijn door het tandartsbezoek. Na het bezoek is het aan te raden om een bekende, ontspannende activiteit aan te bieden.
- De cliënt zal niet kunnen communiceren over het tandartsbezoek en begrijpt het ook niet als hierover gesproken wordt. Ga zo snel mogelijk weer over tot de orde van de dag.
- Gebruikt de cliënt een communicatievorm (maakt of imiteert het gebaar tandarts of zegt het woord na) dan is het belangrijk om hem in het hier en nu te houden: "tandarts klaar, nu.... ". Benoem de activiteit die hij nú aan het doen is en ruim eventuele foto's op die betrekking hebben op het tandartsbezoek.

Profiel 2

Personen binnen dit profiel (her)kennen de structuur van de dagen en weten ook vaak wat de volgende stap is. Ze begrijpen communicatie door middel van een communicatiemiddel, maar dan wel communicatiemiddelen die communiceren over het dagelijks leven. Deze zijn (langdurig)ingetraind. Ze hechten één betekenis aan dit middel (de foto van de vork betekent thuis eten aan de eettafel. Vaak zijn associaties star en wordt het moeilijk als iets anders gaat dan anders (bijvoorbeeld geen jas aan in de zomer).

Vorbereiden op het tandartsbezoek

- De invulling die de cliënt geeft aan het begrip 'tandarts', hangt af van eerdere ervaringen. Denk bijvoorbeeld aan: welke behandeling heeft de cliënt gehad, hoe verliep de behandeling, hoe reageerde hij op de behandeling. De ouder/begeleider kan inspelen op de verwachtingen/herinnering van de cliënt.
- Hoeveel tijd de persoon kan overzien, bepaalt hoe ver van tevoren je een activiteit kunt aankondigen (vlak voor de activiteit, dagdeel, dag). Heeft de persoon geen positieve ervaringen met het tandartsbezoek, dan kan de aankondiging spanning opleveren. We raden aan het tandartsbezoek dan korter van tevoren aan te kondigen. Heeft de persoon een dagplanning of agenda, plan het tandartsbezoek dan uiterlijk een dagdeel van tevoren in.
- Is er iets nieuw aan het tandartsbezoek (andere tandarts, ruimte, behandeling) dan is dit een nieuw concept voor de cliënt. Hij moet hier opnieuw een ervaring mee opdoen. De

communicatiemiddelen die al gebruikt zijn, moeten opnieuw inhoud krijgen. Bied de middelen dan eerst aan in de situatie, bij de tandarts zodat de nieuwe koppeling gemaakt kan worden.

- Stappenplannen van de behandeling doe je van te voren in een mapje (zonder dat de cliënt daarbij aanwezig is).

Tijdens het tandartsbezoek

- Laat de cliënt het middel zien dat aankondigt dat hij naar de tandarts gaat. Dit kan een pictogram, gebaar of de foto van de tandarts/behandelkamer/gebouw zijn. De communicatievorm wordt kort van tevoren aangeboden: vlak voordat de cliënt van huis/woongroep/school naar de tandarts gaat. Of plan het bezoek bijvoorbeeld in na een bepaalde activiteit (afhankelijk van de inschatting van de omgeving of hij dan nog een activiteit zal gaan doen, of dat hij juist gespannen wordt van de aankondiging vooraf).
- Houd bij elke handeling een vaste manier van communiceren aan. Bijvoorbeeld: laat eerst het communicatiemiddel zien (bijvoorbeeld de foto) en doe daarna het bijhorende gebaar. Laat daarna de gebruiksvoorwerpen die de tandarts gebruikt zien. Daarna wordt de handeling uitgevoerd. Zo krijgt de cliënt tijd om door te laten dringen wat er zal gaan gebeuren en kan de spanning en weerstand verminderen.
- Neem steeds dezelfde serie foto's mee die horen bij dezelfde behandeling.
- Begin een behandeling steeds in dezelfde volgorde, bijvoorbeeld: zitten op de stoel, servet om, laten zien dat de stoel naar beneden kan, stoel naar beneden. Eindig met het spoelen, een nieuwe afspraak maken en een hand geven aan de tandarts of zwaaien. Het is van belang om visueel te maken dat het tandartsbezoek is afgelopen. Dit kan bijvoorbeeld door een rood kruis over de foto van de tandarts/tandartsstoel te plakken. Geef vervolgens aan wat er volgt; bijvoorbeeld auto/bus, naar huis/groep.
- Een tandartsbezoek is meestal spannend. Veiligheid bieden om de cliënt gerust te stellen, kan het beste gebeuren door iemand die hem goed kent en vertrouwd. Deze persoon kan ook het beste inschatten of de cliënt alle communicatiemiddelen nog begrijpt of dat de communicatie aangepast moet worden.

Na het tandartsbezoek

- Laat na het bezoek duidelijk zien dat de behandeling afgelopen is en ga door met het 'normale' dagprogramma.
- Als de cliënt nog wat gespannen is, dan kun je zijn programma aanpassen (ontspannende activiteiten). Houd hem in het hier en nu: "tandarts klaar, nu.... " Benoem welke activiteit hij nu op dit moment aan het doen is.
- Kan de cliënt de afbeeldingen van de tandarts nog zien (bijvoorbeeld met een rood kruis er door), observeer dan of dit niet voor spanning zorgt. Ruim ze anders op.
- De voorbereiding van het tandartsbezoek kun je opnemen in het levensboek of ervaringenboek (zie bijlage 4).

Profiel 3

De persoon in dit profiel kent de dagelijkse gang van zaken en weet ook dat daar soms van afgeweken kan worden. Als je hem daar op voorbereid dan kan hij een verandering overzien. Het is per persoon afhankelijk hoe je hem daarop voor moet bereiden. Eenvoudig uitgelegde 'waarom' kunnen (vaak met behulp van visuele middelen) uitgelegd worden: Is de temperatuur boven de 20 graden is hoeft je geen jas, omdat je anders gaat zweten en dat voelt niet fijn.

Vorbereiden:

- Afhankelijk van het tijdsbesef, kun je de cliënt een dag of langer van tevoren voorbereiden op het tandartsbezoek. Bijvoorbeeld door het inplannen van de picto-agenda, op een weekplanbord of door een bedjesschema. Er zijn echter ook personen die pas op de dag zelf kunnen worden voorbereid omdat het tandartsbezoek bijvoorbeeld te spannend is.
- Vertel wat de cliënt na het bezoek gaat doen, bijvoorbeeld weer terug naar school. Bespreek en laat zien dat de dag daarna weer als normaal zal gaan.
- Je kunt de inhoud van het tandartsbezoek in grote lijn bespreken, door foto's te laten zien van wat er gaat gebeuren. Het is wenselijk dit niet te lang van te voren te doen. Maximaal een dag van te voren, eventueel een uur voor het eigenlijke bezoek. Maak bijvoorbeeld samen een fotoboekje (door foto's in een fotomapje te doen) van de behandelingen die gaan gebeuren. Neem dit op de dag zelf ook mee naar de tandarts. Of maak een A4-tje waarop kort staat wat er wanneer gaat gebeuren. Dit mag de cliënt bij zich houden of op een vaste plaats opbergen. Op deze manier krijgt hij de gelegenheid om zelf naar de foto's te kijken als hij daar behoefte aan heeft.
- Sluit aan bij eerder ervaringen. Als er iets nieuw is aan het tandartsbezoek (andere tandarts, ruimte, behandeling) dan moet hij hier opnieuw ervaring mee opdoen. Maak dat wat nieuw is (wie, wat, waar, wanneer, hoe) visueel en leg goed het verschil uit tussen de vorige keer en deze keer. Maak bijvoorbeeld een oud en nieuw blad.

Tijdens de tandartsbehandeling

- Begrijpt de cliënt foto's, toon deze dan voor een bepaalde behandeling; in een paar stappen wordt achtereenvolgens aangegeven wat er gaat gebeuren. Hij kan naar de foto's kijken en hier vragen over stellen. Je kunt in plaats van foto's, ook pictogrammen, PCS afbeeldingen of een andere vorm aanbieden.
- De punten van profiel 2 zijn ook voor deze cliënt vaak van belang, zoals het aanhouden van een vaste volgorde van communiceren en duidelijk begin en einde van de tandartsbehandeling en of het tandartsbezoek aangeven.

Na de tandartsbehandeling

- Toon op een voor de cliënt passende manier dat het bezoek is afgesloten (kruis in de agenda, kruis op de foto, KLAAR gebaar).
- In een ervaringenboek kun je samen met de cliënt het tandartsbezoek visualiseren. Zoek bijvoorbeeld foto's uit het stappenplan uit en laat hem kiezen welke foto's hij in zijn ervaringenboek plakt. Afhankelijk van de mogelijkheden (sociaal-emotionele niveau) kun je emoties visualiseren (bijvoorbeeld emotiepictogrammen). Neem het A4 tje/het stappenplan dat je gemaakt hebt door en kijk samen (kort) terug op het tandartsbezoek. Sluit vervolgens

het gesprek af en bekijk (samen) wat hij gaat doen en help hem op weg met zijn 'normale' dagprogramma.

Profiel 4

Deze personen binnen dit profiel kunnen communiceren over een situatie die niet aanwezig is. Ze kunnen ook ervaringen met elkaar vergelijken. Ook kunnen ze op een gebeurtenis voorbereid worden die ze nog niet eerder hebben ervaren. Hij kan eerder opgedane ervaringen oproepen; bijvoorbeeld vertellen over een eerder tandartsbezoek en wat er is gebeurd. Welke ondersteunende communicatievorm naast (gebaren)taal (picto, woord, gebaar, foto, voorwerp) ingezet wordt, is afhankelijk van zijn mogelijkheden. De gebruikte communicatievormen kunnen meerdere betekenissen hebben en zijn wat betreft betekenis minder individueel bepaald.

Vorbereiden op een tandartsbezoek

- Afhankelijk van het tijdsbesef en het communicatieniveau van de cliënt, kan hij een dag of langer van tevoren op het tandartsbezoek worden voorbereid. Bijvoorbeeld door het bezoek in te plannen in een picto-agenda, op een weekplanbord of door een bedjesschema. De tandartsafspraken kan bijvoorbeeld in de agenda staan. Er zijn echter ook personen die je pas op de dag zelf kunt voorbereiden op het bezoek.
- Enkele dagen voor het tandartsbezoek, kun je beginnen met de voorbereiding op de behandeling die gaat komen (wie, wat, waar, wanneer, hoe laat, hoe). Bijvoorbeeld door samen met de cliënt te bespreken hoe laat en waar de afspraak is en wie er mee gaat naar de tandarts en/of wie er mee naar binnen gaat bij de tandarts. Bespreek ook wie hierover ingelicht moeten worden (denk aan vrij nemen van het werk). Ook kun je de foto's van de behandeling laten zien. Bekijk samen welke ervaringen hij al heeft en bespreek en visualiseer de veranderingen.
- Bespreek welke ervaringen tijdens een vorig bezoek meevielen en minder leuk waren. Bespreek wat helpend/ondersteunend kan zijn?
- De ouder/begeleider kan uitleg geven waarom een bepaalde behandeling gedaan moet worden en wat de gevolgen zijn als de behandeling niet gedaan wordt. Zo begrijpt de cliënt de noodzaak van de behandeling beter en kun je ook praten over eventuele ongemakken van tijdens en na de behandeling.
- De begeleider kan, als de cliënt informeert naar het volgend tandartsbezoek, vertel wat er gaat gebeuren. Breng hem een week van tevoren een keer op de hoogte van het tandartsbezoek.
- De foto's kunnen ondersteunend zijn bij je uitleg over wat er gaat gebeuren.
- Maak samen een voorbereiding en vraag welk middelen de cliënt hiervoor wil gebruiken. Door bijvoorbeeld een stappenplan te bekijken van een tandartsbehandeling of hier een filmpje over te bekijken (zie bijlage 4).
- Ga een dag van tevoren nog een keer samen zitten om uit te leggen wat er gaat gebeuren en waarom dit moet gebeuren. Eventueel leg je uit wat de gevolgen zijn als het tandartsbezoek niet plaats zou vinden.

Tijdens het tandartsbezoek

- Voor de behandeling maak je duidelijk wat er gaat gebeuren. De cliënt krijgt (op maat) de ruimte om vragen te stellen aan de tandarts. Met hem kan met ondersteuning van visuele communicatiemiddelen over de situatie worden gecommuniceerd. Daarbij kunnen foto's ondersteunend zijn om bijvoorbeeld de opeenvolgende stappen toe te lichten (informatie te geven) en hem de gelegenheid te geven om specifieke vragen te verduidelijken (informatie vragen).
- Laat de tandarts zoveel mogelijk uitleggen wat hij gaat doen.
- Haal eventueel de foto's erbij als de cliënt niet begrijpt wat er bedoeld wordt.

Na het tandartsbezoek

- Na terugkomst van de tandarts bespreek je met hoe de cliënt, het tandartsbezoek heeft ervaren. Neem dit eventueel op in een ervaringenboek.
- De volgende afspraak kun je (als afsluiting) in de agenda schrijven/plakken.
- Laat de persoon- indien mogelijk- zelf kiezen wat hij wil doen. Houd rekening met een eventuele terugval in vaardigheden als het tandartsbezoek veel spanning heeft opgeleverd. Dan is soms extra ondersteuning of taakverlichting nodig, ook al is de persoon normaal gesproken meer zelfredzaam.
- Afhankelijk van de opgeleverde spanning, bekijk je of je de volgende tandartsafspraak meteen na een bezoek weer in de agenda zet of dit beter pas later kunt doen.
- Vraag of de cliënt over het tandartsbezoek wil praten. Eventueel kan hij zelf een ervaringenbladzijde schrijven of maken met behulp van foto's.
- De punten onder profiel 3 kunnen ook voor deze persoon van belang zijn.

Slechts suggesties!

De genoemde voorbeelden zijn slechts suggesties! Altijd zal naar de hulpvraag en situatie van het individu moeten worden gekeken. Daarom is het belangrijk om te bekijken welke thema's voor de persoon in kwestie belangrijk zijn. Vervolgens kan bijvoorbeeld in overleg met de gedragskundige een plan van aanpak worden opgesteld. Voor vragen kan ook altijd een deskundige Totale Communicatie worden geraadpleegd.

Bijlage 1 – Toelichting op voorbereidingskaart

Toelichting op voorbereidingskaart

- Onderstaande kaarten zijn hulpmiddelen, je kunt hiermee in een kort overzicht de wenselijke begeleiding en communicatie van de cliënt bij een tandartsbezoek in kaart brengen. Deze is specifiek gericht op de mogelijkheden van het individu
- Kaart A is een hulpmiddel voor de tandarts, tandartsassistent en mondhygiëniste. Het doel: dat zij vooraf aan het tandartsbezoek van de persoon in grote lijnen op de hoogte zijn van de wenselijke begeleiding en communicatie met deze persoon
- Kaart B is een hulpmiddel voor de begeleider, hiermee kan de begeleider het tandartsbezoek van de cliënt voorbereiden en begeleiden.

Werkwijze

- De ouder/begeleider bereidt het bezoek voor in samenwerking met de gedragsdeskundige en/of Deskundige Totale Communicatie.
- De kaarten worden samen met de 'handleiding tandartsbezoek' gebruikt.
- Voordat de informatie wordt gedeeld met de tandarts/assistente/mondhygiëniste wordt het gelezen door een gedragskundige/behandelcoördinator voor een akkoord.

Bijlage 2 – Kaart A

Informatie voor tandarts/assistente/mondhygiëniste

Naam cliënt:

Instelling:

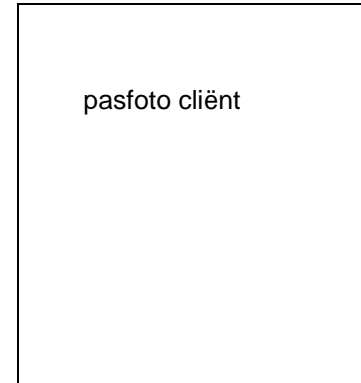
Groep:

Beperkingen:

horend/ slechthorend/doof

blind/ slechtziend

overig

Communicatieniveau van de cliënt

- Wanneer cliënt ontspannen is:

- Wanneer cliënt gespannen is:

Deze communicatie(vormen) gebruikt de cliënt en worden ingezet door de omgeving

(Denk aan gesproken taal, gebarentaal, NmG, voorwerpen, foto's, pictogrammen, anders)

- Cliënt:

- Omgeving:

Bijzonderheden

(Denk aan: is de cliënt bang voor onderzoeken/prikken/pijn? Hoe reageert de cliënt op spanning.

Bijvoorbeeld: uit de cliënt boosheid door middel van gedrag?)

Bijlage 3 – Kaart B

Hulpmiddel voor begeleiders ter voorbereiding en begeleiding van het tandartsbezoek

Naam:

Instelling:

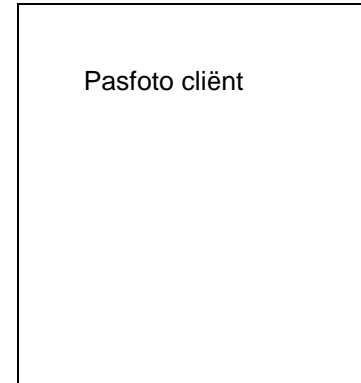
Groep:

Beperkingen:

horend/ slechthorend/doof

blind/ slechtziend

overig

Hoe zie je dat de cliënt

- ontspannen is:
- Wat zijn dan begeleidingstips:
- gespannen is:
- Wat zijn dan begeleidingstips:

Welke communicatie(vormen) gebruikt de cliënt en worden ingezet door de omgeving
(denk aan voorwerpen / foto's / pictogrammen / anders namelijk)

- Cliënt
- Omgeving

Inhoud

- Cliënt: Welke specifieke voorwerpen/afbeeldingen/gebaren worden gebruikt door de cliënt voor het communiceren over een tandartsbezoek? Welke inhoud heeft een begrip zoals tandarts/tandartsbezoek/narcose etc voor de cliënt?
 - Omgeving: Welke voorwerpen/afbeeldingen/gebaren/etc gebruiken?

Gebruik

- Op welke wijze worden de middelen ingezet
(denk aan aparte visualisatie meenemen, inplannen op communicatiebord, laten zien van voorwerpen/afbeeldingen in de situatie, laten voelen, ruiken, proeven, hoeveel foto's maximaal in stappenplan, per handeling aanbieden van de vorm enzovoort)

- Wanneer worden de middelen ingezet? Wanneer communiceer je hierover? (in het hier en nu/op moment zelf, dagdeel, dag van tevoren, week van tevoren, kan de cliënt vooruit en terugkijken op de gebeurtenis/later op gebeurtenis terugkomen?)
- Wat is ondersteunend/ helpend in de begeleiding van de cliënt (denk aan aansluiten bij eerder opgedane ervaringen, bieden van veiligheid enzovoort)
- Waarom? (waarom is hiervoor gekozen? Wat zijn eerder opgedane ervaringen: hoe heeft cliënt op eerdere bezoeken gereageerd hoe is het bezoek eerder gevisualiseerd? Wanneer is het bezoek toen voorbereid?)

Bijzonderheden

(Denk aan bijvoorbeeld is de cliënt bang voor onderzoeken/ prikken/ pijn? Hoe reageert de cliënt op spanning; bijvoorbeeld uit de cliënt boosheid door middel van gedrag; Op welk moment heeft de cliënt de meeste ondersteuning nodig voor/ tijdens/na het tandartsbezoek)

Bijlage 4 – Tips

Persoonlijke gebitsverzorging

Begeleiders in instellingen kunnen les krijgen in het zo goed mogelijk verzorgen van het gebit van een individuele cliënt van een medewerker van de Stichting Bijzondere Tandheelkunde. Stuur hiervoor een e-mail naar: m.mechani@sbt.acta.nl

Folder en boeken

- Folder over tandverzorging bij mensen met een verstandelijke beperking: <http://www.ivorenkruis.nl/index.cfm?t=keyword.cfm&folder=80>
- De tandarts, Liesbet Slegers €13,95,
- Naar de tandarts werkboek naar de tandarts Maggie Gernaat € 15,95
- Mijn wiebeltand mag er nooit meer uit! Charlie en Lola
- Anna poets haar tanden, Kathleen Amant
- Dora gaat naar de tandarts
- Bang voor de tandarts, Moniek Vermeulen, €13,95 (goede voorbereiding voor een eerste tandartsbezoek)
- Het gekke bekken en gave tandenboek, Marja Baseler €14,50 (profiel 4)

Voorwerpen

Pakket tandartsmateriaal €7,50 www.visualisatiesopmaat.nl

Filmpjes

Filmpjes over tandbederf, kronen zetten, brug, implantaat en tandontwikkeling, wel wat ingewikkeld uitgelegd: www.tandarts.nl/animaties (profiel 3 en 4)

Spel (kleurplaten)

- <http://www.kleurplaten-voor-kids.nl/Tandarts/page2.html>
- <http://www.1001kleurplaten.nl/Beroepen/Tandarts/groot/kleurplaat-tandarts.html>

Liedjes

Er zijn veel diverse liedjes die kunnen ondersteunen bij het tandenpoetsen:

<http://www.youtube.com/watch?v=61adnCLDTIU>

<http://www.kinderliedjes.nu/0-2-jaar/we-gaan-de-tanden-poetsen/>

Op wijs van poesje mauw

Poetsen ja met tandpasta de borstel in je handjes poets ze goed ja dat moet dan houd je lang je tandjes goed.

Op wijs van vader Jacob:

Tandjes poetsen tandjes poetsen

Ja dat moet ja dat moet

Witte witte tandjes ,witte witte tandjes

Dat is goed dat is goed.

Op wijs van het regent:

De tandarts de tandarts

Die heeft een witte jas.

Als je bij hem binnen komt kijkt hij altijd in je mond

De tandarts de tandarts heeft een witte jas.

Ervaringenboek

Het aanleggen en gebruiken van een ervaringenboek is een belangrijk onderdeel van de begeleiding van de sociaal-emotionele ontwikkeling van personen met een auditief/communicatief, verstandelijke handicap. Het doel van zo'n boek is het vasthouden van en communiceren over ervaringen door de persoon. Door nog eens terug te kijken naar opgedane ervaringen krijgt de persoon meer zicht en grip op zijn leven. Hij kan zich bewust dingen gaan herinneren en de daarbij behorende gevoelens als het ware opnieuw beleven. Hij kan aan andere mensen vertellen over zijn belevenissen.

In het ervaringenboek kunnen allerlei gebeurtenissen uit het leven van de persoon worden vastgelegd. Zowel dagelijkse als bijzondere gebeurtenissen en zowel prettige als onprettige gebeurtenissen, zoals een tandartsbezoek.

De ervaringen worden vastgelegd op een manier die voor de persoon begrijpelijk is. Om de ervaringen te visualiseren kunnen onder meer foto's, pictogrammen, tekeningen en geschreven tekst worden gebruikt. Bijvoorbeeld een ansichtkaart van de dierentuin, de kassabon van de supermarkt, het papiertje dat om dat lekker ijsje zat of een foto van de persoon in de dokterskamer. Je kunt bijvoorbeeld ook tijdens ervaringen samen tekenen wat er gebeurt en die tekening opplakken in het boek.

De tijd tussen de gebeurtenis en het vastleggen daarvan moet niet te lang zijn. Dat betekent dat een ervaring bijvoorbeeld aan het eind van de dag waarop het plaatsvond, wordt vastgelegd in het ervaringenboek van de persoon.

Het ervaringenboek kan een fysieke map zijn met ongeveer per ervaring één beschreven/beplakt A4tje of een digitaal boek met foto's en filmpjes. Apps die hiervoor gebruikt kunnen worden zijn Pictello en Story Creator (iOS).

Levensboek

In een levensboek worden persoonlijke verhalen en herinneringen vastgelegd. Door terug te kijken, ontstaat voor zowel oude als jonge mensen de mogelijkheid om belangrijke gebeurtenissen uit het leven te herbeleven, zoals een tandartsbezoek. Herinneringen die voorgoed verdwenen lijken, kunnen terugkomen bij het juiste steuntje in de rug. Het levensboek is zo'n steuntje. Daarnaast bepaalt het verleden van een persoon hoe hij nu in het leven staat. Daarom is het zo belangrijk het verleden te weten.

Een middel om een levensboek te maken is het levensboek van 's Heerenloo, Meer informatie: <http://www.sheerenloo.nl/-/tweede-druk-levensboek-s-heeren-loo>

Of een digitaal levensboek: http://www.bartimeus.nl/over_bartimeus/diglebensboekmv